

Галина КУТАСЕВИЧ

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, Чернівці (Україна)

Halyna KUTASEVYCH

Yuriy Fed'kovych Chernivtsi National University
Chernivtsi (Ukraine)
kutasevych_gala@yahoo.fr

ІНТОНАЦІЙНО-СИНТАКСИЧНІ
ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ СУБ'ЄКТНОСТІ
ФРАНЦУЗЬКОГО РЕЧЕННЯ

INTONATION-SYNTACTICAL MEANS
OF EXPRESSION OF THE FRENCH
SENTENCE SUBJECTNESS

Ключевые слова: Кутасевич Г. Интонационно-синтаксические средства выражения субъектности французского предложения.
предложение, субъект, субъектность, интонационно-синтаксические средства.

В статье рассмотрены интонационно-синтаксические средства французского языка, служащие для усиления субъектной позиции в предложении. В плане выражения эти средства касаются интонационной организации предложения, а также, в некоторых случаях, приводят к смене синтаксических функций слов. В плане содержания это проявляется в смене их соотношения к ситуации. Категория субъекта и субъектноориентированы элементы интонационно-синтаксического, морфологического и лексического характера формируют функционально-семантическую категорию субъектности французского предложения.

Однією з визначальних рис сучасного мовознавства є думка про те, що мова потребує антропоцентричного підходу до її вивчення, при якому людська особистість стає основою визначення предмета, завдань, методів, ціннісних орієнтацій сучасної науки. Загальна тенденція гуманізації наукового знання сприяла усвідомленню лінгвістами того, що аналіз мовних явищ та фактів не може бути об'єктивним, якщо не вийти за межі мови, якщо не звернутись до її творця і носія – людини (І.О. Бодуен де Куртене, В. фон Гумбольдт, О.О. Потебня, Е. Бенвеніст, Р.О. Будагов, Ю.М. Караулов, Н.Д. Арутюнова, В.І. Постовалова). У зв'язку з цим, сучасна парадигма мовознавчих досліджень концентрує свою основну увагу на діаді «мова і людина». При цьому значна увага зосереджується на суб'єктах спілкування, на аналізі їх вербальної діяльності, яка підпорядковується неverbальним чинникам (М.М. Бахтін, А. Беррандонне, А.Д. Белова, В.Б. Бурбело, К. Кербрат-Ореїоні, І.М. Кобозева, О.С. Кубрякова, Л.М. Мінкін, Р.С. Помірко, Г.Г. Почепцов, І.В. Смуциньська, О.І. Чередниченко та ін.).

Вихідною тезою антропоцентричного мовознавства є розуміння мови як невід'ємної риси людини (М. Хайдеггер, І.Г. Гердер, В. фон Гумбольдт, О.О. Потебня, І.О. Бодуен де Куртене, Г. Гійом, Е. Бенвеніст, В.А. Звегінцев). Саме через мову і завдяки мові людина усвідомлює свою суб'єктну сутність і самоутверджується як суб'єкт, який пізнає світ через пізнання самого себе, через пізнання своєї предметної та теоретичної діяльності в ньому, а також включається в активну взаємодію з оточуючим її світом, породжуючи всю складну систему людських взаємин. Отже, центральною категорією, яка пояснює у лінгвістиці зв'язок світу, людини і мови, є категорія суб'єкта, яка і виступає фактично формотворчим елементом антропоцентризму.

Дослідження присутності людини у мові, розгляд категорії суб'єкта є, як правило, предметом вивчення синтаксису. Основна одиниця синтаксису – речення є мовленнєвою формою вираження думок і почуттів людини, які виникли в результаті контакту із зовнішнім світом. Російський академік В.В. Виноградов

вказував, що «речення як основна форма мовного спілкування є одночасно і засобом вираження думки для мовця і знаряддям розуміння вираженої думки для слухача»¹. Структурні компоненти речення, їх пропозиційний зміст відображають ставлення людини до дійсності та до інших людей. З огляду на це, категорія суб'єкта стає відправною точкою дослідження речення з позицій антропоцентричної парадигми.

Суб'єктні синтаксеми відкривають широке поле для досліджень у синтаксисі французької мови, тому що специфіка вираження і функціонування суб'єкта має особливе значення у структурі французького речення. Французька мова у порівнянні з іншими європейськими мовами, а також і в групі романських мов вимагає обов'язкового експліцитного вираження суб'єкта, який у більшості випадків збігається з синтаксичною функцією підмета. Наявність у структурі французького речення особливих елементів, які співвідносяться з суб'єктом, слугує для кращого експліцитного вираження суб'єкта, а надлишкове вживання цих елементів пояснюється значною антропоорієнтованістю французького речення, його суб'єктністю.

Метою запропонованої наукової розвідки є розгляд інтонаційно-синтаксичних засобів французької мови завдяки яким, людина-суб'єкт, виступаючи в реченні в якості мовця, спостерігача, діяча чи носія станів не тільки експліцитно фіксується у суб'єкті французького речення, а й імпліцитно маркує свою глибину присутності, центральність.

Як відомо, у простому канонічному реченні французької мови перший його елемент є семантичним суб'єктом, який у синтаксичному плані оформлюється позицією підмета. Людська думка слідує від відомого до невідомого, тому при нормальному порядку слів перший член речення утворює тему, а наступний – рему. Таким чином, у простому двоскладному реченні французької мови тема і рема зазвичай збігаються з синтаксичними головними членами. Відповідно, такий порядок конструктивних елементів речення відображає актуальне членування речення. У контексті розгляду розгортання інформаційної перспективи важливим є з'ясування питання емпізи та акце-

нтування.

На думку багатьох учених, емпатизація конструкцій у плані вираження проявляється у певній інтонації, пов'язаній з переміщенням логічного наголосу, а у плані змісту – у зміні співвідношення їх з ситуацією. При емпатизації речення порушується його структурно-семантична організація, що призводить до синтаксичної перебудови речення (Т.М. Ніколаєва, О.Н. Селіверстова, І.І. Сушинський, У. Чейф). У французькій мові спостерігаємо наявність інтонаційно-синтаксичних видільних засобів, які широко використовуються в усному мовленні, що пояснюється прямим співвідношенням з ситуацією мовлення і пошуком способів експресивного виділення. Використання інтонаційно-синтаксичних конструкцій у французькій мові пояснюється стягненням синтаксичних груп у реченні. Тому для того, щоб виділити певний елемент французького речення, потрібно вдатися до синтаксичної реорганізації, яка супроводжується модифікаціями у розподілі елементів на тему і рему.

Як відомо, французька мова характеризується сталим, фіксованим порядком слів, що зумовлено її морфологічними особливостями. У французькому реченні фразовий наголос є окситональним і не може наголошувати будь-яке слово у реченні. Тому порядок слів у взаємодії з ритміко-інтонаційною структурою несе яскраво виражену смислову функцію і може розглядатись як один із виражальних засобів мови. Будь-яка перестановка членів речення має експресивне значення.

Хоча жорсткий порядок слів і стягнення синтаксичних груп не дозволяють вільно переміщувати і роз'єднувати компоненти групи, у французькій мові є чимало способів перебудови дієслівного вузла речення, що дозволяє виділити потрібний компонент речення. Одним із найпоширеніших є перенесення суб'єкта у кінцеву позицію, що пов'язано зі зміною синтаксичних функцій членів речення. Прикладом таких синтаксичних трансформацій можуть слугувати використання псевдобезособових речень (*faux impersonnels*), де реальний суб'єкт речення знаходиться у постпозиції стосовно дієслова. Наприклад:

Il vint une femme cependant (S. Germain). – *Bon, s'il vient des gens pour chercher des outils réparés, tout ce que j'avais promis pour aujourd'hui est fait* (B. Clavel).

Тут спостерігаємо трансформацію особової конструкції у безособову, а безособовість має граматичну природу: «безособове *il* може служити для заповнення першого місця в реченні, де з певних причин, необхідно помістити суб'єкт після дієслова-присудка»².

Таким чином, у безособових конструкціях, які традиційно називаються реченнями з псевдосуб'єктами (*faux impersonnels*), де на першому місці стоїть безособовий займенник *il*, а реальний виконавець дії знаходиться у постпозиції, розрізняють формальний підмет (*sujet apparent*) і реальний суб'єкт (*sujet réel* або *logique*). Тобто *il*, у препозиції до дієслова бере на себе функції підмета (*sujet apparent* або *grammatical*), а виконавець дії у постпозиції представляє реального суб'єкта (*sujet réel*)³. Р. Вагнер та Ж. Пеншон зазначають, що в таких реченнях займенник *il* є тільки граматичною ознакою підмета, а справжній підмет

виступає за дієсловом⁴.

Таку ж думку знаходимо у праці Ж. Дюбуа та Р. Лагана, які вважають, що у безособових конструкціях дієслову передує займенник *il*, а за ним слідує група підмета⁵. Геральд Вейнріх, називаючи безособовий займенник *il* «морфемою-горизонтом», зіставляє його з *il* – референційним займенником і зазначає: «На відміну від референційного *il*, морфема-горизонт *il* не встановлює жодного анафоричного співвідношення, а тільки відкриває, так би мовити, горизонт для того компонента, який слідуватиме за дієсловом»⁶.

Безособові конструкції з іменним компонентом, які містять особове дієслово у безособовому вживанні і іменник або цілу іменну групу, отримали широке розповсюдження у сучасній французькій мові і неодноразово ставали об'єктом дослідження мовознавців (Т.М. Нікітіна, Г. Гілті, Р. Мартен). Незважаючи на велику кількість особових неперехідних дієслів, які утворюють безособові конструкції з іменною експансією, їх семантична різноманітність є досить незначною. Як зазначають майже усі дослідники, це дієслова буття, становлення, руху, переходу з одного стану в інший. Семантика цих дієслів виражає інформацію досить загального порядку, оскільки пов'язується з широким колом предметів, осіб і понять⁷. За Т. Нікітіною, серед дієслів, які використовуються в сучасній французькій мові в складі безособових конструкцій з іменним компонентом, виділяються дві семантичні підгрупи: 1) дієслова стану, буття, переходу з одного стану в інший та 2) дієслова руху. До першої групи належать такі одиниці як *exister, se constituer, s'établir, se présenter, se former, subsister, se poser, se créer* та інші; до другої групи – *circular, débarquer, flotter, nager, planer, rouler, pousser, voler, toubillonner*⁸.

Отже, як правило, в безособових конструкціях вживаються неперехідні дієслова, тобто дієслова, які не мають валентності на додаток⁹. Такі дієслова виражають в загальному руху, появу чогось чи його зникнення, тобто процес, який не має справжнього агенса. Це перш за все дієслова, які використовують у складних часах допоміжне дієслово бути (*être*): *...il lui venaient des joies désordonnées comme à l'approche mystérieuse de bonheur planant sur elle* (Guy de Maupassant), а також неперехідні дієслова, що використовують у складних часах допоміжне дієслово «мати» (*avoir*): *La soupe était grasse, il y nageait de bons morceaux de viande et de légumes* (T. Triolet). *Il y rugnait un goût de fer rongé d'humidité, de froid, et de graisses rances* (S. Germain).

Відзначаючи, що в безособових конструкціях вживаються переважно неперехідні дієслова, тобто дієслова, які не здатні вводити прямий додаток, треба зазначити при цьому, що узус допускає появу і перехідних дієслів у таких конструкціях. Наприклад:

Il fumait des gens dans la salle (M. Bonte).

Вживання суб'єкта в постпозиції, а також використання безособових конструкцій там, де можна використовувати особові конструкції, може пояснити тенденцію французької мови до невживання підмета у постпозиції. Використання безособових конструкцій дозволяє розмістити на першому місці семантично

порожній займенник, а реальний виконавець дії займатиме постпозицію. Отже, у цій конструкції дієслово стоїть перед експліцитним підметом, хоча в реченні зберігається прямий порядок слів. Для виділення елементів висловлення французька мова вдається до зміни синтаксичних функцій слів, зберігаючи при цьому прямий порядок слів. Цей фактор є дуже важливим для французького речення, яке характеризується сталим порядком слів. Тут підмет знаходиться переважно перед присудком, кожен член речення має своє визначене місце. Члени синтаксичної групи, як правило, не роз'єднуються, тобто слідує один за одним, не допускаючи появи між ними будь-якого слова, що не відноситься до даної синтаксичної групи. Зміни нормативного порядку слів можуть бути пов'язані також зі стилістикою – бажанням наголосити на якомусь елементі, надати йому рельєфності. У розповідному французькому реченні явище постпозиції підмета, а іншими словами, його інверсія, можлива тільки в окремих випадках. У всіх інших випадках інверсія як вживання підмета у постпозиції може використовуватися як засіб його смислового виділення. Сталі закони функціонування французької мови не дозволяють вільного переміщення структурних компонентів речення. Дотримання таких норм у реченнях з псевдосуб'єктами стає можливим завдяки вживанню нейтрального займенника *il* в якості граматичного підмета, який вживається у препозиції.

Отже, вживання безособових конструкцій замість особових може розглядатися як засіб логічного виділення. З формальної точки зору, як уже зазначалося, такі безособові конструкції відповідають загальній структурній формулі побудови французького речення. Не вдаючись до інверсії, стає можливим виділити, тобто поставити на останнє місце член речення, який означає субстанцію, з якою співвідноситься дія, при цьому така зміна синтаксичних ролей не стосується семантичного плану, оскільки суб'єктом у реченні залишається той самий компонент, який знаходиться у сильній інтонаційній позиції.

Ще одним способом розміщення суб'єкта у кінцевій наголошеній позиції є дієтеза, тобто заміна активного стану пасивним. Тут спостерігаємо зміну суб'єктно-об'єктних відношень у структурі речення, де в позиції підмета вживається об'єкт, над яким виконується дія, а реальний виконавець дії слідує за дієсловом і виконує синтаксичну роль додатка. Наприклад: *Pierre a acheté ces fleurs. – Ces fleurs sont achetées par Pierre.* У цьому випадку так само як у псевдобезособових конструкціях суб'єкт виноситься у кінцеву позицію, але при цьому змінює свій синтаксичний статус у реченні.

Проте винесення підмета у постпозицію стосовно дієслова можливе також і без зміни синтаксичної функції суб'єкта. Тобто суб'єкт зберігатиме синтаксичну роль підмета, але знаходитиметься у постпозиції. Тут йдеться про явище, так би мовити, інверсії підмета (К. Фуш, Р. Ле Бідуа, Е. де Ульманн). Сучасна французька дослідниця К. Фуш твердить, що зазвичай, якщо підмет не займає своє канонічне місце, передбачене правилами французької мови, тобто знаходиться не зліва від присудка, а справа, традиційно говорять про інверсію підмета, що нібито означає,

що підмет було переміщено з його звичного місця. К. Фуш зазначає, що у таких випадках краще говорити про постпозицію підмета, оскільки вважає, що у структурах, де підмет знаходиться справа від дієслова, не йдеться про трансформації¹⁰. Постпозиція розглядається як емпатичний спосіб виділення суб'єкта.

Звичайно, ми не вважаємо емпатично наголошеним підмет у тих конструкціях, де його інверсія є виправданою граматичними нормами мови, а саме у питальних реченнях, а також у деяких випадках інверсії в розповідному реченні. Нас цікавлять ті випадки вживання лексичного підмета у постпозиції щодо дієслова, які не окреслені граматичними нормами французької мови. Наприклад:

Soudain, au bout du quai, apparurent deux policiers (В. Peskine).

Говорячи про інвертовану позицію підмета, потрібно нагадати, що таке вживання є характерним для письмово-книжного стилю мови, тоді як розмовна мова, як відомо, має тенденцію не використовувати інверсію навіть у тих випадках, де інверсія граматикувалась, тобто вона є необхідною відповідно до норм мови. Велике розповсюдження інвертованих конструкцій у сучасних художніх текстах французької мови відмічається багатьма дослідниками (Р. Ле Бідуа, Е. де Ульманн).

Випадки винесення дієслова на початок речення, тобто випадки так званої абсолютної інверсії, є виправданими, коли іменна група підмета є дуже поширеною і для збереження ритміко-інтонаційної рівноваги в реченні дієслово виноситься у препозицію. Проте зустрічаються випадки абсолютної інверсії, коли група підмета і група присудка не є розповсюдженими. Тут присудок здебільшого виражається неперехідними дієсловами, що означають рух, зміну, зникнення, як, наприклад, *venir, arriver, passer, paraître, entrer, suivre* та їх синонімами у простій часовій формі, найчастіше у простому минулому часі, як основному часі оповіді¹¹. Наприклад:

Passent des voitures, qu'il n'a jamais vues, en nombre incalculable, dans un ballet fluide et réglé (Ph. Claudel). *Et naissent les peintres, les sculpteurs, les graveurs et les ciseleurs* (A. de Saint-Exupéry).

Такі речення можуть вживатися тоді, коли дія (поява, зникнення, рух) виявляється у певній мірі неочікуваною, якщо вона не викликана необхідністю у даній ситуації. Тому можна вважати, що підмет, який називає особу, попадаючи під кінцевий наголос, стає логічно і в певній мірі емоційно виділеним.

Проте у науковій літературі винесення дієслова у початкову позицію розглядається різними науковцями по-різному. Так, Ж. і Р. Лебідуа вважають, що через неможливість виділити дієслово-присудок за допомогою видільних зворотів, репризи чи антиципації, препозиція дієслова має заповнити цю прогалину. Препозиція дієслова, на думку вчених, викликана необхідністю підкреслити з самого початку дію, рух, настання нового стану, появу, прихід когось тощо¹².

З іншого боку, ряд науковців вважають, що дієслово у таких позиціях має послаблену семантику і є тільки свого роду презентативом чи часовою вказівкою¹³, тоді як центр тяжіння всього речення переноситься на підмет, який стоїть під наголосом у кінці

речення. Інвертований підмет у сильній інтонаційній позиції особливо виділяється своїм значенням у порівнянні зі «стертим» присудком¹⁴. В свою чергу, ми долучаємось до думок мовознавців, які розглядають випадки абсолютної інверсії як один із засобів виділення і наголошення підмета, оскільки керується тим фактом, що кінцеве положення слова у реченні чи у синтагмі є сильнішим у інтонаційному плані, воно сприяє логіко-інтонаційному виділенню членів речення. Тому кінцева позиція підмета робить його наголошеним і експресивно виділеним, що, в свою чергу, посилює антропоцентричність французького речення.

Розглядаючи питання розташування суб'єкта-підмета стосовно дієслова-присудка, вчені зосереджують основну увагу на його препозиції або ж на постпозиції. Але не менш цікавими для розгляду є випадки дистантного розташування суб'єкта і предиката, коли між ними знаходяться певні мовні одиниці, що спричиняє їх розрив. На письмі, якщо відштовхуватись від знаків пунктуації, досить легко відшукати так звані віддалені суб'єкти, оскільки, елементи, які знаходяться між підметом і присудком, відокремлюються різними типографічними знаками, такими як кома, дужки, тире. Наприклад:

Lui, cependant, ne cessait de penser au tableau resté dans la voiture (A. de Saint-Exupéry). *Le pilote, occupé a quelque mystérieux besogne, ne daigna pas répondre* (H. Troyat).

В усному мовленні, яке є спонтанним, характер вставних елементів більш різноманітний. Тут можуть вживатись вставні елементи, які стираються в писемному мовленні. Такими елементами можуть бути односкладові слова з досить неясним семантичним значенням, які часто згруповуються науковцями під етикеткою «частки». Сюди зараховуємо такі частки, як *donc, hein, bon* тощо, які, незважаючи на їх різну функціональну реалізацію, можуть вживатись між підметом і присудком. Наприклад:

Il peut arriver que les gens hein viennent en retard. Marie donc leur a proposé son aide (H. Troyat).

Частота вживання таких часток залежить від мовця, від його стилю мовлення. Вживання часток в інтерпозиції підмета та присудка є однією з характерних ознак розмовної мови, якій, на думку П. Капо¹⁵, притаманний особливий засіб розриву зв'язку між підметом і присудком. З точки зору М.Ж. Фернандез¹⁶, основним принципом вживання таких часток є організація інформації мовцями. На її думку, ці частки не повинні розглядатись як засоби заповнення паузи, а як елементи, які слугують для експліцитного відмежування теми. Вживання цих елементів зустрічається і в письмовому реєстрі мови, який нерідко намагається зімітувати усне мовлення.

Окрім часток, між підметом і присудком можуть уживатись також різні прислівники як *forcément, au fond, aussi, finalement, justement, d'ailleurs, heureusement, naturellement, par contre, au contraire, pourtant, cependant, en tout cas*. Наприклад:

Son cousin, justement, était contrôleur des wagons-lits (P. Modiano). *Lui, cependant, vivait sous la lumière de son idée fixe* (A. Lagalisse). *Ses carnets, en tout cas, constituent eux aussi une sorte de chronique de cette*

période difficile (Ph. Claudel).

Ці прислівники не мають семантичного зв'язку ні з підметом, ані з присудком і не є інформативно важливими. Г. Нолке¹⁷ вважає, що у таких реченнях йдеться про фокусування уваги на підметі, який будучи тематичним елементом, є певним чином виділеним. Таке виділення підмета Г. Нолке доводить, розглядаючи ефект, який спричинює вставка на інтонаційну криву. Нейтрально рівна інтонація на прислівникові допомагає уловити інтонаційне наголошення на підметі. Тобто завдяки вживанню прислівника між підметом і присудком, підмет стає більш виділеним¹⁸.

Вставними можуть бути елементи, які використовуються мовцями для коментування того, про що вони ведуть мову, щоб пояснити свій комунікативний намір. Тут йдеться про вставки, які Ж. Отьє-Ревю ідентифікує як «*boucles du dire*»¹⁹. Цей тип конструкцій зустрічається переважно в усному мовленні і функціонує так само, як і вставні слова чи речення. Вставна конструкція, яка вводиться в речення, не є з ним синтаксично пов'язаною, незважаючи на оманливий характер слів, завдяки яким ця синтагма вводиться (*parce que, comme*). Наприклад:

Mais les institutrices, comme on disait à l'époque, parlaient quand même le français (H. Troyat).

У семантичному плані ці вставки вводять інформацію, яка є відірваною від змістової інформації речення.

У наведених прикладах вставні елементи, а саме – дискурсні частки, окремі прислівники, а також так звані вставки-коментарі не мають жодних семантичних зв'язків ні з підметом, ні з присудком. Проте інколи у вставних конструкціях є елементи, що семантично пов'язані або з підметом, або з присудком.

До конструкцій, які мають зв'язок з дієсловом, треба віднести насамперед вживання обставин місця і часу, які вносять уточнення часового і просторового розташування суб'єкта. Наприклад:

Chaque camarade, ainsi, par un matin semblable, avait senti en lui même (...) naître le responsable du Courrier d'Espagne et d'Afrique (A. de Saint-Exupéry). *Ainsi, lorsque Mermoz, pour la première fois, franchit l'Atlantique Sud en hydravion, il aborda (...) la région du Pot-au-Noir* (A. de Saint-Exupéry).

У якості вставних елементів, які мають зв'язок з підметом, можуть вживатись означення. Наприклад:

La voiture, mal garée, portait un avis de contravention sur les pare-brise (H. Troyat). *Son avertisseur, fatigué, lançait dans l'air un appel enroué comparable au cri du coq en fin de journée* (H. Troyat).

Ці вставки мають семантичний зв'язок або з підметом, або з присудком і, вживаючись між ними, вносять зміни у інтонаційну криву речення.

Отже, дистантне розташування суб'єкта і предиката є цікавим з точки зору наголошення суб'єкта, який, знаходячись у позиції теми, є відокремленим і наголошеним. Іншими словами, дистанціювання суб'єкта щодо предиката є одним із засобів фокусування уваги на суб'єкті.

Підсумовуючи зауважимо, що сталі норми побудови французького речення не дозволяють вільного розташування його структурних елементів, але мов-

ний узус виробив особливі інтонаційно-синтаксичні засоби, які дозволяють модифікувати структуру речення, не порушуючи граматичних норм його побудови. Їх широке застосування у мовній практиці є однією із типологічних ознак французької мови.

Зважаючи на обмежений обсяг пропонованого дослідження, ми залишили поза увагою презентативні, видільні та сегментуючі конструкції, які добре вивчені на матеріалі французької мови. Згадані конструкції, які, на нашу думку, є також засобами смислового виділення суб'єкта заслуговують на окремий детальний розгляд у подальших наукових розвідках.

Результати проведеного дослідження можуть бути використані та доповнені в перспективі для більш широкого вивчення суб'єктності французького речення на морфологічному та лексичному рівні, а також для порівняльного та зіставного вивчення суб'єктності у різних мовах.

References:

- ¹ Grammatika russkogo yazyka: Sintaksis. – M: Izdatelstvo AN SSSR, 1954. – T. 2. – Ch. 1. – 702 s.
- ² Kordi E. E. Bezlichnyye konstruksii v sovremennom frantsuzkom yazyke / E.E.Kordi // Voprosy Yazyznaniya. – 1994. – №3. – S. 115-128.
- ³ Grevisse M. Le Bon usage. Grammaire française avec des remarques sur la langue française d'aujourd'hui / M. Grevisse. – P. : Hatier, 1964. – 1194 p.
- ⁴ Wagner R. L., Pinchon J. Grammaire du français classique et moderne / R.L.Wagner, J.Pinchon. – P. : Hachette, 1962. – 640 p.
- ⁵ Dubois J., Lagane R. La nouvelle grammaire du français / J.Dubois, R.Lagane. – P. : Larousse, 1973. – 266 p.
- ⁶ Weinrich H. Grammaire textuelle du français / H.Weinrich // P. : Alliance française, Didier/Hatier, 1989. – 671 p.
- ⁷ Nikitina T. Tipologiya bezlichnykh konstruksiy s imennym komponentom vo frantsuzkom yazyke / T.Nikitina // Grammaticheskoye znachenije i kontekst: Mezhdvuzovskij sbornik nauchnykh trudov. – Ivanovo, 1980. – S. 120-129.
- ⁸ Ibid. – S. 120-129.
- ⁹ Maingueneau D. Syntaxe du français / D. Maingueneau. – P. : Hachette, 1999. – 159 p.
- ¹⁰ Fuchs C. La problématique générale de la place du sujet / C. Fuchs // La place du sujet en français contemporain. – Louvain la neuve : Duculot, 1997. – P. 7-11.
- ¹¹ Gardes Tamine J. La place du sujet en français / J. Gardes Tamine // Le sujet : Actes du colloque Le sujet organisé à l'Université de Provence les 27 et 28 septembre 2001. – P. : Ophrys, 2003. – P. 51-62.
- ¹² Le Bidois G. et R. Syntaxe du français moderne / G. et R. Le Bidois. – P. : Edition Auguste Picard, 1968. – T.2. – 794 p.
- ¹³ Boer C. de. Essai de syntaxe française moderne / C. de Boer. – P. : Noord-hoff, 1922. – 454 p.
- ¹⁴ Godin H.J.G. Ressources stylistiques du français contemporain / H.J.G.Godin. – Oxford. : B.Blackwell, 1964. – 223 p.
- ¹⁵ Cappeau P. Sujets éloignés. Esquisse d'une caractérisation des sujets lexicaux séparés de leur verbe / P.Cappeau // Recherches sur le français parlé. – Aix-en-Provence : Université de Provence. – 1999. – №15. – P. 199-231.
- ¹⁶ Fernandez M.J. Les particules énonciatives / M.J. Fernandez. – P. : PUF, 1994. – 269 p.
- ¹⁷ Nølke H. Le regard du locuteur / H. Nølke. Pour une linguistique des traces énonciatives. – P. : Kimé, 1993. – 218 p.
- ¹⁸ Ibid. – 218 p.
- ¹⁹ Authier-Revuz J. Ces mots qui ne vont pas de soi. Boucles réflexives et non-coïncidence du dire / J. Authier-Revuz. – P. : Larousse, 1995. – 869 p.

Kutasevych H. Intonation-syntactical means of expression of the french sentence subjectness. This study is focus on the multilateral investigation of the subject as the main constituent of the French sentence and the research of intonation-syntactical means of expressing subjectness in the French sentence. The fundamental concept of the study is that the French sentence is characterized by a wide subjectness realized through the category of subject and other subject-oriented constituents of the sentence.

The category of subject plays an important role in the structural semantic organization of the sentence in French, as the person-subject is frequently the core of the situation. The person-subject functions as the speaker, observer, agent or patient explicitly expressed by the subject of the sentence while implicitly expressed by its components – morphological, lexical and intonation-syntactical creating the functional semantic category of subjectness of the French sentence.

As it is well known, the first element in a simple French sentence presents its semantic constituent that in terms of syntactic organization takes a position of the subject. In case of the violation of structural and semantic sentence organization the phenomenon of empathization is observed. This is manifested through the particular intonation connected to the logical stress movement in relation to expression, and is changed according to the situation with reference to the content.

In French the presence of intonation and syntax means is explained by the intention to find the expressive instrument when in order to allocate certain element of the sentence the syntactic reorganization is applied. It means the use of the pseudo impersonal structures, the replacement of active voice forms by passive voice forms, the inversion of the subject and distant location of subject and predicate.

French language has the wide range of intonation-syntactical means that help to intensify the subject. In the term of expression these means concern the intonation design of the sentence, and in some cases – the changes of syntactical functions of the words. In the plan of the sense it is displayed in the change of their correlation with the situation.

Key words: sentence, subject, subjectness, intonation-syntactical means.

Кутасевич Галина – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романської філології та перекладу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Коло наукових інтересів: функціональні дослідження мови, теорія комунікації, когнітивна лінгвістика, лінгвістика тексту.

Kutasevych Halyna – PhD, Associate Professor of department or Romance Philology and Translation of Yuriy Fed'kovych Chernivtsi National University. Research interests: functional studies of the language, communication theory, cognitive linguistics, text linguistics.

Received: 09-11- 2016

Advance Access Published: December 2016

© Kutasevych H., 2016